

เทศน์เช้า วันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๔๕

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสนฺโต

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เขามิงานบวช เห็นไหม ถ้าบวชแล้วสมจริงนะ บวชเป็นพระ เป็นพระเป็นสงฆ์นี้สมมุติจริงตามสมมุติ ถ้าทำความเป็นจริงแล้วมันจะจริง ถ้าไม่จริงแล้วความไม่จริง สมมุติ มันจริงตามสมมุติไง ถ้าบวชไม่จริงตามสมมุติ บวชแล้วมันใจไม่เป็นพระ พอใจไม่เป็นพระทำอะไรแล้วมันไม่เหมือนกับพระ

ถ้าใจเป็นพระนะมันมีศีลควบคุมอยู่ ถ้าใจเป็นพระ เห็นไหม จริงตามสมมุติ สมมุติว่าเพศสมณะแล้วเป็นพระ ไม่ใช่เพศกฤหัสถ์ เพศกฤหัสถ์เป็นเพศของหญิงและเพศของชาย แล้วเพศของสมณะมันเป็นเพศพรหมจรรย์ เพศพรหมจรรย์อยู่เพื่อความเป็นพรหมจรรย์ไง พยายามทำความเป็นพรหมจรรย์ของใจ ทำความสงบของใจ มันพรหมจรรย์ได้เฉพาะร่างกาย บวชนี้โกนหัว โกนคิ้ว ห่มผ้าเหลือง บวชเฉพาะร่างกาย แต่มันไม่ได้บวชหัวใจ หัวใจถึงคิดแต่ส่ายไปตามอำนาจของกิเลสไง

อำนาจของกิเลส เห็นไหม มันคิดเรื่องกามก็ได้ คิดเรื่องอะไรก็ได้ มันคิดไปในหัวใจ ถ้ามันจริงตามสมมุติ มันจริงเฉพาะร่างกาย แต่หัวใจยังไม่จริงใจ ถ้าหัวใจไม่จริง ถ้าไม่จริงตามนั้นแล้ว มันจะเริ่มสร้างรูปขึ้นมาไม่ได้ ถ้าความจริงขึ้นมา จริงจากภายนอกจริงจากภายใน จริงเข้าไปทุกอย่าง มันต้องจับสมมุติเข้าไปก่อน สัพเพ ธมฺมา อนตฺตา ธรรมทั้งหลายนี้เป็นสมมุติทั้งหมด

แล้วเราชาวพุทธกันว่า พระพุทธเจ้าสอนให้ปล่อยวาง คำว่า “สอนให้ปล่อยวาง” แล้วเราเข้าใจว่าเราปล่อยวาง เราก็ปล่อยวางแล้ว ปล่อยวางนี้สมกับคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ...ไม่ใช่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนให้ปล่อยวางนี้ เราปล่อยวางกันได้ชั่วคราว ชั่วคราว เราปล่อยวางกันได้ด้วยความอึด ด้วยความเต็มอึดเบื่อหน่าย ความเบื่อหน่ายของเรา แต่มันเบื่อหน่ายแล้วมันขาดไปไหม? เดียวมันก็อยากอีก เดียวมันก็ต้องการอีก มันไม่ได้ขาดไปโดยสมุจเฉทปหาน

ถ้ามันขาดโดยสมมุจเลพหวน มันต้องก่อรูปสร้างเนื้อสร้างตัวขึ้นมา การสร้างเนื้อสร้างตัว ขึ้นมานะ จริงตามบัญญัติ จริงตามสมมุติ เห็นไหม แล้วพยายามสร้างขึ้นไปจริงตามบัญญัติ บัญญัติองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บัญญัติเข้ามาเรื่องของใจจับต้องได้ ธรรมดาใจนี้เรารู้ ความหมายกันไม่ได้ว่าสิ่งนั้นเรียกว่าอะไร สิ่งนี้เรียกว่าอะไร องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บัญญัติขึ้นมา เห็นไหม จริงตามบัญญัติ

สิ่งนี้เรียกว่าเวทนา เวลามันขัดข้องหมองใจนี้มันเรียกเป็นเวทนา สิ่งทีเวทนาในหัวใจมัน ขัดข้องใจ นั่นนะความจริงอันนี้มันจับต้องให้ได้ แล้วมันจับต้องได้มันก็เข้ากับเนื้อความเป็นจริง ว่าอันนี้เป็นเวทนา เวทนานี้มันเกิดดับ ทุกอย่างนี้เกิดดับ แต่เวลามันเกิดดับทำไมมันมีคุณค่าเหนือ เราละ เวลามันเกิดดับมันมีคุณค่าเหนือเราละ เราไม่สามารถต่อต้านสิ่งนี้ได้เลย มันพอใจให้เราทำ สิ่งใดเราก็ทำสิ่งนั้น นั่นนะมันไม่จริงตามบัญญัติแล้ว มันจริงตามสมมุติ จริงตามความพอใจของเรา เราก็พอใจสิ่งนี้ พอใจสิ่งนี้ก็ตามสิ่งนี้ไป

ถ้าคนไม่จริง เริ่มต้นไม่จริง มันจะไม่ได้ความเป็นจริงมาในหัวใจเลย ถ้าเริ่มต้นจริง คนจริง จะได้ของจริงมา สมมุติมันเป็นความจริงอยู่ มันมีตามสมมุติ เวลาเป็นสมมุติแล้วต้องให้จริงตาม สมมุติ ไม่ใช่ว่ามันยังไม่ถึงกับวิมุตติ ไม่ถึงกับว่าปล่อยวาง ถ้ามันปล่อยวาง มันจะปล่อยวางได้มัน ต้องเข้าไปทำการชำระหัวใจ มันปล่อยวางตามความเป็นจริง นี่มันปล่อยวางแล้ว องค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้าบอกให้ปล่อยวางอย่างนั้น

ไม่ใช่ให้ปล่อยวางแบบเรา ปล่อยวางแบบสวะ ปล่อยวางแบบไม่เอาความสนใจ ปล่อยวาง เพราะจี้เกียดจี้คร้าน ปล่อยวางเพราะว่าไม่ต้องการไปจับต้องมัน ไม่ต้องการไปเจอหน้า ปล่อยวาง แบบคนขี้ขลาด คนขี้ขลาดไม่กล้าเผชิญกับความเป็นจริงในหัวใจของเรา เจอแล้วหลบเลย หลบ ความเห็น หลบว่าสิ่งนี้พระพุทธเจ้าสอนให้ปล่อยวาง แล้วก็ปิดสวะไปให้พ้นจากตัวไปๆ ปล่อย วางตามความเห็นของตัวไปๆ มันไม่ได้ปล่อยวางตามความเข้าใจตามความเป็นจริง

ถ้าปล่อยวางตามความเป็นจริง มันจะเข้าไปจับต้องสิ่งนั้น ทำความสงบของใจขึ้นมา มี ความสงบมาก มีความสงบของใจมีความสุขมาก สุขเกิดจากการปล่อยวาง สุขจากการ เป็นภาระแบกหามแล้วปล่อยวางภาระแบกหามนั้น มันสามารถทำให้คนหลงได้ว่าสิ่งนั้นเป็นผล เห็นไหม มันมีความสุข มันมีความจริงไปได้ว่าเราจะหลงได้ ถ้าเราไม่จริงกับความ เป็นจริงของเรา

ไม่จริงกับหลักธรรม เราไม่เชื่อศรัทธากันตามความจริง มรรคอรียสัจจ มรรค ๘ เกิดขึ้นหรือยัง? มรรค ๘ ยังไม่เกิดขึ้น

สัมมาสมาธิเกิดขึ้นมามันต้องมีสติสัมปชัญญะขึ้นไป แล้วไตร่ตรองกิเลสเข้าไป ตามจับต้องกิเลส จับต้องให้ได้สติปัญญา ๔ ถ้าจับต้องไม่ได้ไม่มีเป้าหมาย ไม่มีเป้าหมายมันก็แว้งกว้างไปในสิ่งต่างๆ จับต้องสิ่งใดไม่ได้เลย เราจะจับต้องสิ่งใดไม่ได้แล้วเราก็อ่ล่อยวางอยู่อย่างนั้น นั่นนะกิเลสมันหลอก หลอกอย่างหยาบๆขึ้นมาทีหลอกตามสมมุติ สอนให้ปล่อยวางเราก็อ่ล่อยวางแล้ว เราทำแล้ว นี่มันก็เป็นความหลอกอันหนึ่ง จิตสงบเข้าไปมันก็ตามไปหลอกข้างในอีกว่า อันนี้แว้งกว้างแล้ว อันนี้เป็นความจริงแล้ว มันก็ยังไม่ใช่ตามความเป็นจริง มันไม่เป็นปัจจัยตัดตั้ง

ถ้าวิปัสสนาแล้วชำระกิเลสขาดออกไปมันเป็นปัจจัยตัดตั้ง มันจะรู้เห็นตามความเป็นจริงว่า สิ่งใดสิ่งหนึ่งได้มีการขาดออกไปจากหัวใจ สิ่งที่ยึดมั่นถือมั่นในหัวใจนั้น มันได้หลุดออกไปจากใจจริงๆ พอได้หลุดออกไปจากใจแล้วมันจะเกิดอีกไม่ได้ จากอุปสรรค “สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นต้องดับเป็นธรรมดา” แต่เราไม่เห็นตามความเป็นจริง จนเป็นอุปสรรค “สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นต้องดับเป็นธรรมดา” เพราะไม่มีสังโยชน์ผูกพัน เพราะไม่มีความยึดมั่นถือมั่น มันเกิดดับโดยความเก้อๆ เจริญๆ ของเขา มันต้องเกิดดับอย่างนี้ มันยังต้องใช้งานอยู่ไป มันต้องเกิดดับของมันไป ความเกิดดับของเขา มันก็เก้อๆ เจริญๆ ของเขา มันก็เกิดดับเป็นธรรมดา แต่มันไม่ผูกมัด มันมีสิ่งที่ว่าขาดตอนกัน

แต่ถ้าเป็นอุปสรรคมันก็เกิดดับเหมือนกัน เราก็อ่ล่อยวางตามเกิดดับ เข้าใจตามปรัชญา เข้าใจตามความเห็นของเรา แต่เราไม่สามารถรู้เห็น ไม่สามารถมีอำนาจเหนือมัน ถ้ามีอำนาจเหนือมันเราจะปล่อยวางมันได้ตามความเป็นจริง ถ้าไม่มีอำนาจเหนือมันมันจะควบคุมเราไป ปล่อยวางชั่วคราวๆ เห็นไหม ความจริงมันเป็นนามธรรม

สิ่งที่เป็นนามธรรม ถ้าเราจริงจากข้างนอกเข้าไปนี้ เราจะจับต้องสิ่งใดได้ มันจะสืบทอดเข้าไปจนสิ่งที่นามธรรมนั้นเป็นรูปธรรม เห็นตามความเป็นจริงเป็นรูปธรรมขึ้นมา เห็นตามความเป็นจริงขึ้นมาว่าสิ่งนี้มันเกาะเกี่ยวกัน เวลามันแพ้ว มันแพ้วถอยกรูดๆ มาเนี่ย มันเห็นเหมือนกับกองทัพแพ้วเข้าศึกมาเลย ความคิดของเราแพ้วก็เลย มันจะถอยกรูดๆ ออกมา ถอยร่นออกมาตลอดกาลจนมีความเสียใจ มีความน้อยใจ

เวลาเราชนะขึ้นไป เหมือนกองทัพชนะขึ้นไป ธรรมของเราเป็นฝ่ายชนะขึ้นไป กองทัพ ธรรมชนะกองทัพกิเลส มันจะต่อสู้เข้าไปจนกิเลสมันหลบนะ มันไม่ตายมันหลบ พอหลบเราก็ เป็นผู้ชนะองอาจกล้าหาญอยู่ในหัวใจของเรานั้นนะ มีความเห่อเหิมทะเยอทะยานมากจะชนะกับ มัน มันจะหลบซ่อนไป มันขนาดนั้นนะ พอหลบซ่อนขึ้นไป พอเราผลอมันก็ขึ้นมาอีก เราต้อง ค่อยๆ ใคร่ครวญ นี้ความจริง

ความจริงคือความไม่ประมาทภายในใจ ความไม่ประมาทภายนอกเป็นความไม่ประมาท ภายนอก ความไม่ประมาทภายในมันจะทำให้เราชำระกิเลสได้ สงฆ์ก็ต้องเป็นคนจริง จริงจาก ภายนอก จริงจากภายใน จริงจากการวิปัสสนาต้องจริง จริงคือว่าให้เห็นตามความเป็นจริง ไม่รวบ รัดไม่ตัดตอนว่าสิ่งนั้นเป็นผลแล้ว ทำจนกว่ามันจะหาสิ่งที่ทำอีกไม่ได้ ต้องแยกต้องแยะจนกว่าจะ เห็นสิ่งที่ว่าแยกอีกไม่ได้แล้ว มันเป็นไปไม่ได้ ก็ทำอยู่อย่างนั้นจนกว่ามันจะเข้าใจ มันสมุจเฉท ปหาน พอสมุจเฉทปหานมันสิ้นสุด เป็นความขาดออกไปจากใจ อันนั้นเป็นความจริงของใจ

ความจริงอย่างนี้มันจะเกิดขึ้นจากคนจริง ถ้าคนไม่จริง ทำไม่จริง มันจะไม่ได้ผลหรอก มันจะลุ่มๆ คลำๆ ไป ชิงสุกก่อนห่าม คาดหมายไปก่อนเลย พอประพฤติปฏิบัติธรรมก็คาดหมาย ว่าเราจะได้อะไรบ้าง แล้วทำตามความคาดหมาย มีแต่ความเร่าร้อน คาดหมายนะ กิเลสในใจเราก็ เร่าร้อนอยู่แล้ว ความหมกมุ่นของใจมีความเร่าร้อนมันเผาใจอยู่แล้ว ยังมีความจินตนาการค้นหา ความทะยานอยาก อยากให้มันเป็นไป อยากต้องการให้เป็นไป ความเร่าร้อนอันนั้นมันอยากในผล

ถ้าสิ่งนี้เราวางไว้ก่อน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “ถ้ามีเหตุพอ ถ้าเราต้มน้ำนี้ เรารักษาแต่ไฟของเราให้ไฟมันมีอุณหภูมิความร้อนของมัน น้ำมันต้องเดือดโดยธรรมชาติของมัน ถ้าอุณหภูมิความร้อนมันพอ” หน้าที่ของเราที่ต้องสร้างเหตุไง ถ้าสร้างเหตุขึ้นมาเราอยากในเหตุ จริงในเหตุในผลด้วย เหตุกับผลรวมลงแล้วกลายเป็นธรรม

เหตุ เห็นไหม มันใช้ไป มรรคสามัคคีรวมตัวกันแล้วมันสมุจเฉทปหานออกไป มรรคนี่ สมุจเฉทฯ ขาดออกไปจากใจ นี่เหตุมันรวมตัว มันกลืนกินเข้าไป สัมปยุตเข้าไป วิปยุตคลาย ออกมา ใจนี้รอดพ้นออกไป มันก็หมดช่วงไปเป็นขั้นเป็นตอนเข้าไป มรรค ๔ ผล ๔ จริงตาม ความเห็น จริงตามมรรค จริงตามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จริงในหัวใจของเรา

คนจริงเท่านั้นถึงจะได้ความเป็นจริง ถ้าคนไม่จริงเราจะแพ้ตลอดไปนะ แพ้ตั้งแต่เรื่อง ความจริง เรื่องสมมุติ สมมุตินี้ก็จริงตามสมมุติ เรารักษามันไป มันเป็นของของเรา เราก็รักษามัน

ไปแต่ไม่ยึดติด ถ้ายึดติดแล้วเป็นความทุกข์ ถ้ายึดติดนะ มันจะชำรุดไปมันจะเสียหายไปเป็นเรื่องธรรมดา แต่หน้าที่ของเราคือรักษาของเราไป ของของเราก็เป็นของของเรา หน้าที่แสวงหา หน้าที่การงานของเราก็หน้าที่การงานของเรา มันจริงตามสมมุติไปตลอด นั่นนะมันจริงก่อน ไม่ใช่ว่าจะทิ้งเลย พอมันจริงตามสมมุติไปมันจะเห็นคุณค่า เห็นคุณค่าเข้าไปแล้วมันจะเกิดการปฏิบัติขึ้นมาในตัวมันเอง

พอการปฏิบัติขึ้นมาในตัวมันเอง พอมีภาคปฏิบัติขึ้นมาปุ๊บวิเศษ ความปล่อยวางตามความจริงมันจะเกิดขึ้นตรงนั้น ถ้าเกิดขึ้นตรงนั้นนั่นนะสมบูรณ์ในการสร้างหลักของศาสนา ในการสร้างใจของตัว ถ้าสร้างใจของตัวมันจะมาถึงชาวพุทธไง เข้าถึงธรรมที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนาให้พวกเราเข้าถึง แล้วถ้าเราเข้าถึงอันนั้นนะ มันจะเข้าถึงในหัวใจของเรา เอวัง